

**Пантелесв В. П.,**  
д.е.н., професор, професор кафедри обліку та оподаткування,  
Національна академія статистики, обліку та аудиту

## **ФУНДАМЕНТАЛЬНЕ ТА ВІДМІННЕ ТРАКТУВАННЯ ЄДИНОЇ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ**

Домінанти облікової політики. Категорія «облікова політики підприємства» відноситься до організації бухгалтерського обліку. Підприємство розкриває свої суттєві(важливі) облікові політики, зокрема основу (або основи) оцінки, застосовані при складанні фінансової звітності; інші застосовані облікові політики, що є доречними для розуміння фінансової звітності. Об'єктом облікової політики є норма (позиції) підприємства з організації і ведення обліку, щодо яких передбачено альтернативні варіанти; також встановлюються елементи облікової політики, тобто визначені методичні прийоми та способи, які обираються з числа загальновідомих з урахуванням особливостей діяльності підприємств; конкретні вимоги обраних об'єктів та елементів дотримуються підприємствами на постійній основі при підготовці та складанні його фінансової звітності. При обранні та застосуванні облікових політик, за п. 7 МБСО 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки», якщо МСФЗ конкретно застосовується до операції, іншої події або умови, облікову політику чи облікові політики, застосовані до такої статті, слід визначити шляхом застосування МСФЗ. Якщо певна позиція не належить до сфери застосування МСФЗ, параграфами 10-12 МСБО 8 вказано критерії, які суб'єкти господарювання повинні використовувати, розробляючи свої облікові політики[2]. Доречні вимоги щодо застереження про зміни у обліковій політиці та впливі зміни обліковій політики на операції минулих періодів містяться у П(С)БО 6[3]. У методичних рекомендаціях розкриваються основні положення облікової політики підприємства [4].

Вимоги єдиної облікової політики групи при складанні консолідованої фінансової звітності. За МСФЗ 10 «Консолідована фінансова звітність», п. 19, материнське підприємство готує консолідовану фінансову звітність, застосовуючи єдині облікові політики для подібних операцій та інших подій за подібних обставин. Якщо член групи користується обліковими політиками, що відрізняються від тих, які були прийняті в консолідованій фінансовій звітності для обліку подібних операцій та подій за подібних обставин, то відповідні коригування мають бути здійснені у фінансовій звітності такого члена групи при складанні консолідованої фінансової звітності, щоб забезпечити узгодженість з обліковими політиками групи[2].

Розкриття єдиних облікових політик у складних ситуаціях. Якщо материнське підприємство визнає залишки за відстроченими рахунками тарифного регулювання у своїй консолідованій фінансовій звітності відповідно до цього Стандарту, то воно застосовує ту само облікову політику і до залишків за відстроченими рахунками тарифного регулювання, які виникають у всіх його

дочірніх підприємствах. Це положення застосовується незалежно від того, чи визнають дочірні підприємства ці залишки у своїй власній фінансовій звітності, МСФЗ 14 «Відстрочені рахунки тарифного регулювання». Якщо оцінювання інвестиції у дочірнє підприємство є неможливим, то інвестиційний суб'єкт господарювання повинен застосовувати вимоги цього МСФЗ на початок найбільш раннього періоду, за МСФЗ 10[2].

Якщо асоційоване або спільне підприємство застосовує облікові політики, відмінні від облікових політик, що застосовуються суб'єктом господарювання щодо подібних операцій та подій за схожих обставин, то у разі використання суб'єктом господарювання фінансової звітності асоційованого підприємства при застосуванні методу участі в капіталі необхідно зробити відповідні коригування для узгодження облікових політик асоційованого або спільно підприємства з обліковими політиками суб'єкта господарювання, пункті 36 МСБО 28 «Інвестиції в асоційовані та спільні підприємства»[2].

При вибутті закордонної господарської одиниці, яка хеджувалася, сума, перекласифікована як коригування пере класифікації у прибуток або збиток з резерву на перерахування іноземної валюти у консолідованій фінансовій звітності материнського підприємства, що має відношення до інструмента хеджування, за п.16 Тлумачення КТМФЗ 16 Хеджування чистих інвестицій в закордонну господарську одиницю[2]тощо.

Місце єдиної облікової політики за національними обліковими стандартами України. За стандартом обліку України «Консолідована фінансова звітність», консолідовану фінансову звітність складають з фінансової звітності групи підприємств з використанням єдиної облікової політики для подібних операцій та інших подій за схожих обставин. Якщо при складанні консолідованої фінансової звітності неможливо застосувати єдину облікову політику, то про це повідомляється у примітках до консолідованої фінансової звітності, у примітках до консолідованої фінансової звітності наводиться інформація про статті консолідованої фінансової звітності, до яких застосовувалася різна облікова політика[5].

Резюме. До простору облікової політики входить єдина облікова політика групи; незважаючи на відсутність нормативного її визначення, єдина облікова політика знаходить своє належне використання у бізнесі та обліку та відбивається у відповідних положеннях з бухгалтерського обліку та фінансової звітності. У примітках до звітності подається інформацію про основу складання фінансової звітності і про конкретні застосовані облікові політики.

Консолідована фінансова звітність ґрунтується на єдиній базі обліку, що входить до сфери єдиної облікової політики; про Неминучі процедури проведення коригувань для забезпечення синхронізації з обліковими політиками групи за вимогами міжнародних правил обліку співіснують із перспективою не застосувати єдину облікову політику, але здійснювати повідомлення про такий факт у примітках до консолідованої фінансової звітності за НПСБО.

Тобто, у примітках до консолідованої фінансової звітності за МСФЗ вказується про єдині (однакові для материнського та дочірніх підприємств) об'єкти та елементи облікової політики, наприклад, це облікові політики щодо визнання доходів, принципів консолідації, об'єднання бізнесу, частки у спільних підприємствах, визнання та амортизації матеріальних і нематеріальних активів, запасів тощо [6, с. 117-118]; у примітках до консолідованої фінансової звітності за НПСБО наводиться інформація про перелік дочірніх підприємств, причини, з яких показники фінансової звітності дочірнього підприємства не включено до консолідованої фінансової звітності, вплив придбання/продажу дочірніх підприємств на фінансовий стан, статті консолідованої фінансової звітності, до яких застосовувалася різна облікова політика тощо[5]. Вказано методичні та технічні складові облікової політики групи підприємств у складі приміток до консолідованої фінансової звітності[7, с.273].

При обранні шляхів розвитку принципів облікової політики доречно прислухатися до розумних застережень та більше надіятись на самого себе, намагатися самостійно будувати систему самодостатньої економіки та суспільного життя[1, с. 46].

### Література

1. Крупка Я.Д. Бухгалтерський облік після пандемії. В зб.Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аналізу, аудиту, звітності і оподаткування в умовах євроінтеграції: тези доповідей II Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 16 квітня 2020 р.). Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. с. 44-47.
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності за даними офіційного сайту Мінфіну України.
3. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах", затв. наказом Мінфіну України 28.09.199 р. № 137. Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>
4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства.затв. наказом Мінфіну України 27.06.2013 р. № 635. Режим доступу: <https://ips.ligazakon.net/document/mf13052>
5. Національнеположення (стнадарт) бухгалтерськогообліку 2 «Консолідованафінансовазвітність», затв. наказом Мінфіну України 27.06.2013 р. № 628. Режим доступу <https://zakon.help/law/z1223-13/>
6. С.Ф.Голов, В.М.Костюченко. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами. Практичний посібник. – К.:Лібра, 2004. -880 с.
7. Консолідація фінансової звітності: навч. посіб. / В.П.Пантелєєв, К.В.Безверхий. — К.: ДП «Інформ.- аналіт. агентство», 2016. — 429 с.